

معرفی متغیر قاعده-مندی/بی-قاعدگی واژه-ها برای طراحی و بومی-سازی آزمون-های شناختی

مائده زبردست^{۱*}

کارشناس ارشد زبان شناسی همگانی دانشگاه گیلان

مریم دانای طوس^۲

استادیار زبان شناسی همگانی دانشگاه گیلان

چکیده

خواندن، توانایی رمزگشایی خط به واج (بازشناسی دیداری) و نهایتاً درک معنای متن است. خط فارسی نسخه تغییر یافته‌ای از خط عربی است و برای نگارش فارسی به کار می‌رود که از زبان‌های هندواروپایی است. از ویژگی‌های خط فارسی که می‌تواند بر فراگیری خواندن اثر بگذارد بی‌قاعدگی ارتباط واج به حرف و عدم تظاهر واکه‌های کوتاه در این خط است که درباره آنها تحقیقات کمی صورت گرفته است. عوامل دیگری مانند فراوانی نقطه‌های حروف، داشتن/نداشتن سرکش برای تمایز میان حروف، تنوع اشکال آنها و عدم تظاهر تکواژ اضافه برای تعیین ارتباط سازه‌های گروه اسمی هنوز چندان مورد توجه قرار نگرفته‌اند. گذشته از اینها در خط فارسی حروفی داریم که نماینده چندین صدا هستند. اینکه صداهای یاد شده در بیشتر واژه‌های زبان فارسی نماینده چه صداهایی هستند که تخطی از آن منجر به بی‌قاعدگی می‌شود تاکنون موضوع هیچ تحقیقی نبوده است. بعلاوه، مقالاتی که به تاثیر بی-قاعدگی واژه‌ها بر مهارت خواندن پرداخته‌اند، تعریف مشخصی از این نوع بی‌قاعدگی به دست نداده‌اند و در نتیجه به هنگام طراحی و ساخت مواد آزمون‌ها از این منظر دچار اشتباه شده‌اند. در این مقاله، برای نخستین بار تعریف دقیقی از متغیر قاعده-مندی/بی-قاعدگی واژه‌ها به هنگام خواندن ارائه می‌شود که برای طراحی و بومی‌سازی آزمون‌های شناختی خواندن کاربرد دارد.

واژگان کلیدی: آزمونهای شناختی خواندن، متغیرهای اثرگذار، متغیر قاعده مندی/بی قاعدگی واژه ها

1. maedehzebardast@yahoo.com

2. maryam.dana@gmail.com